

Robuuste economische groei

De Nederlandse economie is opgebloeid. Zowel de consumptieve bestedingen, de bedrijfsinvesteringen als de uitvoer nemen naar verwachting in 2006 en 2007 flink toe, resulterend in een stabiele economische groei van drie procent per jaar.

Internationale groei vlakkt wat af

De Amerikaanse economische groei is in het derde kwartaal duidelijk afgezwakt door de scherpe daling van de investeringen in woningen. Gezien de recente verdere afname in bouwvergunningen zullen deze investeringen in de komende kwartalen verder verminderen. Hierdoor zal, ondanks het positieve effect van de forse olieprijsdaling op de consumptie na augustus, volgend jaar voor het eerst sinds 2003 de feitelijke economische groei lager zijn dan de potentiële groei.

De vooruitzichten voor het eurogebied zijn positief. De groei voor geheel 2006 zal verreweg de grootste zijn sinds 2000. Het consumentenvertrouwen is sterk verbeterd en het vertrouwen van producenten is in zes jaar niet zo hoog geweest. Desondanks zal de groei in 2007 naar verwachting iets teruglopen, voornamelijk door krap begrotingsbeleid in Duitsland. De Europese werkloosheid daalt in de raming verder. Het inflatietempo kan wat afnemen, doordat het opwaartse effect van de Duitse btw-tariefstijging kleiner is dan het neerwaartse effect van de olieprijsdaling.

Er zijn zowel opwaartse als neerwaartse risico's bij deze projectie van de wereldeconomie. De sterke olieprijsstijging van de afgelopen jaren zou een groter dempend effect op de vraag en een groter opwaarts effect op het aanbod van olie kunnen hebben dan is voorzien, waardoor de prijzen mogelijk anderszins gaan dalen. Een tegengestelde ontwikkeling is echter eveneens denkbaar, bijvoorbeeld door een escalatie van de conflicten in het Midden-Oosten. Gezien de onevenwichtigheden op de Amerikaanse betalingsbalans is een depreciatie van de dollar op de wat langere termijn onvermijdelijk. In welke mate en wanneer dit gebeurt is echter uiterst onzeker. De projectie

is gebaseerd op een koers van 1,25 dollar per euro in 2007, maar eind november kwam de dollar onder druk te staan. Van een goedkopere dollar zal in ieder geval een negatief effect uitgaan op het eurogebied.

Nederlandse economie in 2006 en 2007

Volgens de eerste voorlopige cijfers van het CBS bedroeg de economische groei in Nederland in het derde kwartaal van 2006 2,6 procent, met een werkdag minder dan vorig jaar. Daarmee lag de groei iets lager dan in de eerste helft van dit jaar, toen deze (met een werkdag meer dan een jaar eerder) bijna drie procent bedroeg. Het iets lagere groeicijfer is geen reden tot ongerustheid. Het vertrouwen in de economie is onaangetast. De consumenten zijn aanmerkelijk optimistischer dan aan het begin van het jaar, terwijl het vertrouwen van de ondernemers in de industrie in oktober zelfs het hoogste niveau ooit bereikte. Voor het gehele jaar verwachten we een volumegroei van het bbp van drie procent. In 2007 bedraagt de economische groei naar verwachting eveneens drie procent. De binnenslands geproduceerde uitvoer valt wat terug door de minder uitbundige internationale economische ontwikkeling. Daar staat tegenover dat de bedrijfsinvesteringen volgend jaar juist nog iets harder aantrekken dan dit jaar, terwijl de particuliere consumptie in beide jaren ongeveer even hard groeit.

Vergelijking met andere instituten

Er bestaat op dit moment een grote mate van overeenstemming over de groeivoorzichten tussen de verschillende ramingsinstituten. Dat betreft niet alleen de groeiramingen van de Nederlandse economie, maar ook die van de Verenigde Staten, Japan en het eurogebied. Voorts valt op dat alle instituten ervan uitgaan dat de groei in Nederland in 2007 vrijwel even groot zal zijn als in 2006. Er bestaat kortom consensus over een stabiele en robuuste groei.

MARTIN MELLENS EN
JOHAN VERBRUGGEN

De auteurs zijn werkzaam bij de afdeling Conjunctuur van het Centraal Planbureau. Zij danken diverse collega's voor hun bijdragen.

tabel 1

Economische groei, 2005-2007, mutaties per jaar in procenten a

	2005	2006						2007					
		CPB	DNB	OESO	CF	IMF	EC	CPB	DNB	OESO	CF	IMF	EC
Verenigde Staten	3,2	3¼	3,3	3,3	3,4	3,4	3,4	2¼	2,4	2,4	2,6	2,9	2,3
Japan	2,7	2¾	2,7	2,8	2,8	2,7	2,7	2¼	1,9	2,0	2,2	2,1	2,3
Eurogebied	1,4	2½	-	2,6	2,6	2,4	2,5	2¼	-	2,2	1,9	2,0	2,1
Nederland	1,5	3	2,8	3,0	2,9	2,9	3,0	3	3,0	3,1	2,8	2,9	2,9

^a Publicatiedata: CPB en DNB: december 2006; OESO en CF (Consensus Forecasts): november 2006; IMF: september 2006; EC: oktober 2006.

Analyse

De uitvoer blijft in zowel 2006 als 2007 de grootste bijdrage leveren aan de economische groei. De wederuitvoer groeit in beide jaren met dubbele cijfers, vooral door de aanhoudende populariteit van ICT-producten en de sterke toename van de afzet van Chinese producten in Europa. De 'made in Holland' uitvoer zal dit en volgend jaar met respectievelijk vier en 3½ procent toenemen, beduidend meer dan in 2005. Dit jaar profiteren exporteurs vooral van de aantrekkelijke wereldhandel. Volgend jaar valt de internationale conjunctuur wat terug. Dit heeft een drukkend effect op de binnenslands geproduceerde uitvoer. Door een gunstige ontwikkeling van de prijsconcurrentiepositie blijft de terugval echter beperkt.

Na een aantal magere jaren hebben gezinnen weer meer geld te besteden door herstel van werkgelegenheid en koopkracht. Bovendien is het gezinsvermogen door stijgende huizenprijzen en beurskoersen flink toegenomen. Verwacht wordt dat de particuliere consumptie in zowel 2006 als 2007 met 2¼ procent stijgt, de hoogste groei sinds 2000. In 2006 nemen de consumptieve bestedingen meer toe dan het beschikbaar gezinsinkomen, waardoor de zogenoemde individuele besparingen dalen tot -3¼ procent van het beschikbaar inkomen, een historisch dieptepunt. Sinds 2003 geven gezinnen meer uit dan ze aan inkomen beschikbaar hebben en financieren ze een deel van hun consumptie uit hun vermogen. Ook in 2007 zal dit weer het geval zijn, zij het in iets minder mate.

De bedrijfsinvesteringen laten in 2006 en 2007 een stevige groei zien. Ondernemers zijn gemiddeld genomen zeer optimistisch over de economie en de bezettingsgraad loopt op. Wel drukken de sterk gestegen invoerprijzen dit jaar naar verwachting de bedrijfswinsten. Hierdoor loopt de arbeidsinkomensquote in 2006 voor het eerst sinds 2001 op. Echter, door banken verstrekte kredieten en aandelenemissies lijken op dit moment voldoende aantrekkelijk om investeringen te financieren. Bovendien zullen de bedrijfswinsten zich in 2007 naar verwachting herstellen, doordat met vertraging de eerder gestegen invoerkosten in de afzetprijzen worden doorberekend.

De daling van de werkloosheid, die begin 2005 inzette, haperde wat in het afgelopen derde kwartaal. Andere indicatoren van de arbeidsmarkt bleven zich positief ontwikkelen. Zo steeg het voor seizoeninvloeden gecorrigeerde aantal vacatures eind september naar een recordhoogte van 219 000. Vooral de bouwnijverheid en de horeca zitten te springen om personeel. Ook het aantal faillissementen blijft gestaag dalen. Belangrijk is verder dat het aantal werkzame personen vanaf vorig jaar zomer weer oploopt. De licht stagnerende daling van de werkloosheid lijkt vooral te worden verklaard doordat steeds meer mensen zich melden op de arbeidsmarkt. Verwacht wordt dat de werkloosheid in 2006 zal afnemen tot gemiddeld 415 000 personen, oftewel 5½ procent

tabel 2

Kerngegevens voor Nederland, 2005-2007,
mutaties per jaar in procenten

	2005	2006	2007
Relevante wereldhandel	5,3	8	6¼
Olieprijs (dollars per vat, Brent)	54,4	65	60
Eurokoers (dollar per euro)	1,24	1,25	1,25
Bruto binnenlands product (BBP)	1,5	3	3
Particuliere consumptie	0,7	2¼ a	2¼
Investeringsbedrijven (excl. woningen)	3,1	4¼	5
Goederenuitvoer (excl. energie)	6,8	8	7¼
Werkgelegenheid (arbeidsjaren)	-0,3	1¼	1¼
Werkloosheidspercentage (niveau)	6,5	5½	4¾
Contractloon marktsector	0,8	1¾	2¼
Consumentenprijsindex (CPI)	1,7	1	1¼
Arbeidsinkomensquote marktsector (niveau)	79,0	80¼	79¼
EMU-saldo (niveau, procent BBP)	-0,3	0,1	-0,2

^{2a} Gecorrigeerd voor de statistische effecten als gevolg van de invoering van het nieuwe zorgstelsel.

van de beroepsbevolking. Voor volgend jaar wordt een verdere daling van de werkloosheid geraamd tot 4¾ procent, ruim onder het geschatte niveau waarbij de arbeidsmarkt in evenwicht is.

De inflatie, die vorig jaar uitkwam op 1,7 procent, wordt voor 2006 geraamd op één procent, het laagste niveau in de afgelopen zestien jaar. De inflatie wordt gestuurd door de hogere energie- en invoerprijzen. Daar staat tegenover dat diverse overheidsmaatregelen, zoals de afschaffing van het gebruikersdeel van de onroerende-zaakbelasting (OZB), een drukkend effect hebben van ruim 0,5 procentpunt. In 2007 blijft de inflatie met 1¼ procent waarschijnlijk laag. Dan wordt de inflatie gedrukt door de afschaffing van de MEP-heffing en zal naar verwachting het opwaartse effect van de invoer- en energieprijzen geringer zijn. De oplopende krapte op de arbeidsmarkt komt naar verwachting slechts in beperkte mate tot uiting in de contractloonsstijging in 2007. Dit komt mede doordat voor ongeveer een derde van de werknemers al een cao voor geheel 2007 is afgesloten, terwijl de conjuncturele situatie ten tijde van de onderhandelingen minder gunstig was.

Het EMU-tekort is na de piek in 2003 van 3,1 procent van het bbp in de afgelopen jaren gestaag afgenomen. Dit is vooral het gevolg van substantiële ombuigingen en lastenverzwaringen in 2004 en 2005. Door de gunstige economische situatie en de hogere gasbaten is in 2006 sprake van een kleine verdere verbetering, zodat zelfs een positief saldo resulteert van 0,1 procent van het bbp. In 2007 slaat het teken weer om en resulteert naar verwachting een tekort van 0,2 procent van het bbp. Dat is juist iets ongunstiger dan ten tijde van Prinsjesdag werd voorzien, voornamelijk doordat de neerwaarts bijgestelde olieprijs leidt tot ruim één miljard euro lagere gasbaten.

Slot

Al met al stevent de Nederlandse economie dit en komend jaar af op een robuuste en stabiele groei, waarvoor op dit moment een forse waardeinstijging van de euro de grootste bedreiging vormt. Hoewel de spanningen in de economie toenemen, lijkt het gevaar van oververhitting van de economie op korte termijn beperkt.